Y Pwyllgor Menter a Dysgu

EL(3) 13-09 (p1) : 4 Mehefin 2009

Ymchwiliad i'r Cefnffyrdd a Lleihau Nifer y Marwolaethau a'r Anafiadau

1. Llywodraeth Cynulliad Cymru sy'n uniongyrchol gyfrifol am gynllunio a chyflawni gwelliannau a gwaith cynnal ar dros fil o filltiroedd o rwydwaith cefnffyrdd a 75 milltir o draffyrdd yng Nghymru. Rydym yn gwneud hyn trwy ein hasiantaethau â'n partneriaid dan gontract. Ein tair Asiantaeth Cefnffyrdd rhanbarthol yn y sector cyhoeddus sy'n rheoli'r cefnffyrdd o ddydd i ddydd yw Asiantaeth Cefnffyrdd De Cymru, Asiantaeth Cefnffyrdd Canolbarth Cymru ac Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd Cymru.

2. Mae Diogelwch ar y Ffyrdd yn elfen hanfodol o'n trefn ar gyfer rheoli'r cefnffyrdd ac mae lleihau nifer y marwolaethau a'r anafiadau ar y ffyrdd ym mhob rhan o Gymru yn un o ymrwymiadau Cymru'n Un. Yn 2000, gosododd Llywodraeth Cynulliad Cymru dargedau ar gyfer lleihau nifer y marwolaethau a'r anafiadau yn y cyfnod hyd at 2010. Mae'r tabl isod yn dangos ein bod yn gwneud cynnydd da tuag at wireddu'r targedau hyn.

Dosbarthiad	**Targed 2010***	**Cynnydd** **(Data 2007)**
Cyfanswm nifer y rhai sy'n cael eu lladd neu eu hanafu'n ddifrifol	Gostyngiad o 40%	Gostyngiad o 30%
Cyfanswm nifer y plant sy'n cael eu lladd neu eu hanafu'n ddifrifol	Gostyngiad o 50%	Gostyngiad o 62%
Anafiadau bychain am bob 100 miliwn kilometr a deithiwyd	Gostyngiad o 10%	Gostyngiad o 28%

* oddi ar y cyfartaledd ar gyfer 1994-98.

Rheoli Diogelwch y Ffyrdd

3.

Mae gwneud y ffyrdd yn ddiogel i bawb sy'n eu defnyddio yn un o flaenoriaethau allweddol Llywodraeth Cynulliad Cymru ac rydym yn ariannu a hyrwyddo amrywiaeth o fentrau a mesurau sy'n ceisio cyflawni hyn. Mae ein mentrau ar waith ym mhob maes o wella diogelwch y ffyrdd, megis gwneud gwelliannau priodol i'r seilwaith, cyflwyno mesurau gostegu traffig, annog pobl i ddefnyddio dulliau eraill yn lle'r car, ac addysgu plant a defnyddwyr ffyrdd fel gyrwyr ifanc a beicwyr. Mae ein mentrau allweddol yn cynnwys:

parthau 20 milltir yr awr

Llwybrau Diogel mewn Cymunedau

Cydgysylltwyr Hyfforddi Cerddwyr Ifanc

Ymgyrchoedd Diogelwch y Ffyrdd

4. Ein prif ffordd o ariannu'r mentrau hyn yw trwy grantiau i Awdurdodau Lleol, megis y Grant Diogelwch Ffyrdd Lleol, sy'n £8.129m ar gyfer 2009/10 a'r Grant Trafnidiaeth ar gyfer Llwybrau Diogel mewn Cymunedau, sy'n £8.134m.

Partneriaeth Lleihau Marwolaethau ac Anafiadau Cymru Gyfan

5.

Menter allweddol arall ar gyfer gwella diogelwch ar ein ffyrdd yw'r Bartneriaeth Lleihau Marwolaethau ac Anafiadau Cymru Gyfan, sef cyfuniad o'r ddwy bartneriaeth flaenorol a sefydlwyd yn y Gogledd a'r De. Rydym yn darparu £8.4m yn 2009/10 i gefnogi'r fenter hon, a ddefnyddir yn bennaf i leihau nifer y marwolaethau a'r anafiadau ar y ffyrdd trwy orfodi cyfyngiadau cyflymder ond gellir ei ddefnyddio hefyd, os yw'n briodol, i ddatblygu a rhoi ar waith weithgareddau ehangach i hyrwyddo diogelwch ar y ffyrdd, gan gynnwys gwaith peirianyddol, cyhoeddusrwydd a marchnata.

Plismona'r Ffyrdd yng Nghymru - Y Maniffesto

6. Menter arall fwy diweddar yw datblygu'r 'Maniffesto', y cynllun newydd i wella diogelwch a lleihau tagfeydd ar rai o ffyrdd prysuraf Cymru. Datblygwyd y cynllun mewn partneriaeth â Chymdeithas Prif Swyddogion yr Heddlu ac mae'n cynnig cyfannu gwasanaethau

presennol yr heddlu a'r cefnffyrdd a throsglwyddo pwerau o'r heddlu i awdurdodau'r priffyrdd i wella effeithiolrwydd plismona'r ffyrdd a rhyddhau'r heddlu i gyflawni dyletswyddau gorfodi'r gyfraith.

7. Y fenter allweddol a ddisgrifir yn y ddogfen hon yw datblygu model newydd ar y cyd rhwng yr Heddlu a Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer rheoli'r ffyrdd lle mae'r traffig yn drwm, gan ddefnyddio Swyddogion Traffig. Bydd prawf yn cael ei roi ar y model hwn ar yr A55 yn y gogledd a'r M4 yn y de.

8. Lansiwyd y cynllun arbrofol ar yr A55 gyda "Stiwardiaid Llwybr" Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd Cymru yn gweithredu fel Swyddogion Traffig. Bydd y Stiwardiaid Llwybr yn derbyn hyfforddiant llawn yn ystod yr haf a'r arbrawf yn cael ei roi ar waith ym mis Medi. Bydd y swyddogion hyn yn bresennol pan fydd mân ddigwyddiadau wedi bod, yn cael gwared â malurion a helpu cerbydau sydd wedi torri i lawr. Yn ogystal á gwella diogelwch, lleihau tagfeydd a gwella amserau teithio bydd hyn yn lleihau'r angen i Heddlu Gogledd Cymru wneud y pethau hyn, gan ryddhau'r Heddlu i gyflawni eu swyddogaethau craidd eu hunain.

9. Mae'r cynllun arbrofol ar yr M4 wrthi'n cael ei ddatblygu ar hyn o bryd a bydd yn dechrau ym mis Medi. Yn y De, defnyddir Unedau Cefnogi Digwyddiadau. Faniau mawr (3.5 tunnell) fyddai'r cerbydau hyn, yn hytrach na'r cerbydau gyriant pedair olwyn a ddefnyddir yn yr arbrofion yn y Gogledd.

10. Ni all Heddlu De Cymru barhau i ddarparu'r un gwasanaeth ar gyfer gweithgareddau annhroseddol ag a ddarperid gynt ar y rhwydwaith cefnffyrdd yn y De, ac yn enwedig ar yr M4. Rydym yn ystyried dewisiadau i ganfod y ffordd orau o ddelio â'r mater hwn ar hyn o bryd ond credwn y bydd y cynllun arbrofol o ddefnyddio swyddogion traffig ar yr M4 o gymorth mawr i oresgyn y broblem.

11. Bydd canlyniadau'r ddau arbrawf hyn yn cael eu gwerthuso er mwyn penderfynu pa fodel i'w ddefnyddio yn y dyfodol ar gyfer plismona cydgysylltiedig ar gefnffyrdd Cymru.

Gwaith Rheoli Cyffredinol ar y Rhwydwaith Cefnffyrdd

12. Yn ogystal â chefnogi a hyrwyddo ystod eang o fentrau i wella diogelwch y ffyrdd, mae'n hanfodol ein bod yn cynnal a chadw'r cefnffyrdd i leihau'r tebygolrwydd o ddigwyddiadau. Ein Hasiantau Cefnffyrdd sydd yn gofalu am ddiogelwch y rhwydwaith traffyrdd a chefnffyrdd o ddydd i ddydd, trwy amrywiol waith mawr a mân.

13. Mae gan ein Hasiantau Cefnffyrdd raglen flynyddol o waith cynnal mawr ar draws y rhwydwaith, gan gynnwys elfennau hollbwysig fel palmentydd, seilwaith y goleuadau ac adeiladweithiau. Maent hefyd yn cynnal archwiliadau diogelwch a gwaith cynnal arferol fel torri glaswellt a chynnal lleiniau gwelededd a thrwsio ac uwchraddio ffensiau diogelwch.

14. Yn ogystal â'r gwaith a wneir gan ein hasiantau, mae'r cynlluniau gwelliannau mawr yn ein Blaenraglen Gefnffyrdd a'n rhaglen ein hunain o welliannau ac uwchraddio yn chwarae rôl bwysig mewn gwella diogelwch y ffyrdd trwy sicrhau bod y rhwydwaith yng Nghymru yn ateb y gofyn.

Gweithio Gyda'n Gilydd mewn Partneriaeth

15. Wrth wraidd gwella diogelwch ar ffyrdd Cymru y mae'r angen i gydweithio mewn partneriaeth, pan fydd digwyddiadau'n digwydd a hefyd wrth weithredu'r holl fentrau a rhaglenni rhagweithiol yr ydym wedi'u sefydlu i wella diogelwch y ffyrdd ac atal damweiniau.

16. Un enghraifft o sut rydym yn cydweithio mewn partneriaeth yw 'Diogelwch Ffyrdd Cymru', a sefydlwyd i ddatblygu a chynnal cydweithredu a rhyngweithio rhwng pob un o'r 22 o Awdurdodau Lleol yng Nghymru a'r asiantaethau sydd â'r cyfrifoldeb am hyrwyddo diogelwch y ffyrdd trwy'r awdurdodau lleol, Llywodraeth Cynulliad Cymru, pedwar Heddlu Cymru, y tri gwasanaeth Tân ac Achub, Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru, a'r Gymdeithas Frenhinol er Atal Damweiniau yng Nghymru. Mae Diogelwch Ffyrdd Cymru yn canolbwyntio ar atal digwyddiadau trwy addysg a chodi ymwybyddiaeth y cyhoedd.

17. Mae ein partneriaid yn chwarae rôl allweddol wrth ymateb i ddigwyddiadau ar y ffyrdd. Pan fydd damweiniau'n digwydd ar rwydwaith y ffyrdd, bydd Traffig Cymru, yr heddlu ac Asiantau'r Cefnffyrdd yn cydweithio'n agos i sicrhau y delir ag unrhyw un sydd wedi'i anafu yn gyflym a diogel ac y tarfir cyn lleied ag y bo modd ar y rhwydwaith.

Sylwadau i Gloi

18. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi ymrwymo'n llwyr i gydweithio'n agos â'r holl bartneriaid sydd â rhan mewn sicrhau diogelwch ffyrdd Cymru. Yn ogystal â chydweithio â'n Hasiantau Cefnffyrdd a Heddluoedd Cymru, rydym yn cydweithio â'r awdurdodau lleol trwy'r Consortia Trafnidiaeth Rhanbarthol, gan ddefnyddio'r Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol fel y mecanweithiau ar gyfer blaenoriaethau'r dyfodol ar gyfer sicrhau diogelwch ar y rhwydwaith ffyrdd lleol.

Ieuan Wyn Jones AC
Y Dirprwy Brif Weinidog a Gweinidog dros yr Economi a Thrafnidiaeth
Mai 2009